

ΟΜΟΤΙΜΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΤΟΥ ΞΩΜΑΤΟΣ ΟΜΟΤΙΜΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Η πρόεδρος, τα μέλη του Δ.Σ. και η γραμματέας του Σώματος Ομοτίμων Καθηγητών του ΕΚΠΑ Σας εύχονται από καρδιάς
Καλά Χριστούγεννα
και το νέο έτος 2025 ευλογημένο και δημιουργικό

Με χαρά σας παρουσιάζουμε, όπως κάθε χρόνο τον Δεκέμβριο, το ενημερωτικό μας δελτίο «Ομοτίμων Κοινωνία» σε έντυπη μορφή. Στις σελίδες του περιλαμβάνονται οι δραστηριότητες του ΣΟΚΠΑ στη διάρκεια της χρονιάς που πέρασε, με αρθρογραφία μελών μας και ειδήσεις του χώρου μας.

Πιστεύουμε ότι θα πρέπει να είμαστε ικανοποιημένοι, γιατί δραστηριοποιηθήκαμε και πραγματοποιήσαμε όσα είχαμε προγραμματίσει: τακτικές διαλέξεις διά ζωής και διαδικτυακές εκλεκτών συναδέλφων, πολιτιστικές εκδηλώσεις και επιμορφωτικά προγράμματα, που λειτούργησαν και πάλι με μεγάλη επιτυχία. Συνεχίζουμε, εξάλλου, το εκδοτικό μας έργο με τον ίδιο ζήλο, και μετά και την ενθάρρυνση της τιμητικής βράβευσής του από την Ακαδημία Αθηνών. Οι επιστημονικές εισηγήσεις των συναδέλφων που μετέχουν αφιλοκερδώς στα επιμορφωτικά προγράμματα, αποτελούν ένα εγχειρίδιο γνώσης για την κοινωνία, και ευχαριστούμε θερμά τους συναδέλφους μας.

Όπως ο ηθικολόγος και δοκιμογράφος του 18ου αιώνα Joseph Joubert επεσήμανε «Τα γεράματα στερούν από έναν άνθρωπο του πνεύματος μόνο τις δυνατότητες εκείνες, που δεν είναι χρήσιμες για το πνεύμα του». Καλή μας δύναμη, λοιπόν, για τη συνέχιση του έργου μας με έμπνευση για δημιουργία και στόχο πάντα την προσφορά μας στην παιδεία του τόπου.

Εκ μέρους της Συντακτικής Επιτροπής
η Πρόεδρος Ομ. καθηγήτρια Στέλλα Πριόβολου

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

- Με ιδιαίτερη ικανοποίηση σας ανακοινώνουμε την υπογραφή συμφωνητικού συνεργασίας μεταξύ του Σώματος Ομοτίμων Καθηγητών ΕΚΠΑ και του ιστορικού Φιλολογικού Συλλόγου «Παρνασσός», με σκοπό την ανάδειξη πολιτιστικών, κοινωνικών και επιστημονικών δράσεων για την προαγωγή του πολιτισμού.
- Η πρόεδρος του ΣΟΚΠΑ ομ. καθηγήτρια Στέλλα Πριόβολου και όλα τα μέλη του Δ.Σ. επισκέφθηκαν, στις 8 Δεκεμβρίου 2023, τον νέο Πρύτανη του ΕΚΠΑ Καθηγητή κ. Γεράσιμο Σιάσο, τον συνεχάρησαν για την εκλογή του και εξέθεσαν τις θέσεις και το έργο του Σώματος Ομοτίμων Καθηγητών του ΕΚΠΑ. Στη συνάντηση ο Πρύτανης αναφέρθηκε στις πρωτοβουλίες και τις σχεδιαζόμενες δράσεις που αναλαμβάνονται από τις Πρυτανικές Αρχές για την περαιτέρω ανάπτυξη του ΕΚΠΑ, τονίζοντας τον ιδιαίτερα συμβολικό αλλά και ουσιαστικό ρόλο του Σώματος Ομοτίμων Καθηγητών, και άκουσε με ενδιαφέρον τις θέσεις των μελών του Δ.Σ. του Σώματος.
- Μέλη του Δ.Σ. του ΣΟΚΠΑ με την πρόεδρο Ομ. καθηγήτρια Σ. Πριόβολου και τον επ. πρόεδρο Ομ. καθηγητή Δ. Κόκκινο επισκέφθηκαν τον τ. Υπουργό Εργασίας κ. Α. Γεωργιάδη για το πρόβλημα των συντάξεων και αναδρομικών, που ταλαιπωρεί τους συναδέλφους, ιδιαίτερα με τις συν-

- θήκες διαβίωσης, που έχουν διαμορφωθεί. Ακολούθησαν και επισκέψεις στον Υπουργό Παιδείας κ. Σ. Πιερρακάκη, Υφυπουργό Εργασίας κ. Τακτσιόγλου και τον βουλευτή κ. Κακλαμάνη για το ίδιο θέμα. Δυστυχώς το αποτέλεσμα ήταν μόνον η κατανόηση, οι υποσχέσεις και η ελπίδα, που μας απομένει. Τον Υπουργό Οικονομικών κ. Χατζηδάκη δεν καταφέραμε να συναντήσουμε παρά τις επανειλημμένες προσπάθειες, ιδιαίτερα του τ. Πρύτανη Ομ. καθηγητή κ. Χρ. Κίττα.
- Μετά από απόφαση του Δ.Σ., η Ειδική Γραμματέας Ομ. καθηγήτρια Έρη Σταυροπούλου υπέβαλε αίτημα για εγκατάσταση κουपाστής στην είσοδο του κεντρικού Πανεπιστημίου, με σκοπό την ασφάλεια των Ομ. καθηγητών, μεταξύ των οποίων ορισμένοι υπέστησαν ατυχήματα. Με ιδιαίτερη χαρά σας ανακοινώνουμε ότι το αίτημά μας έγινε δεκτό και σε σύντομο χρόνο τοποθετήθηκε κουπαστή εντυπωσιακής μάλιστα κομψότητας. Χάρης οφείλεται στον Πρύτανη του ΕΚΠΑ Καθηγητή κ. Γεράσιμο Σιάσο για την αποδοχή ενός χρόνιου αιτήματος των Ομοτίμων. Ευχαριστούμε θερμά τον Πρύτανη, τον Πρυτανικό Συμβούλιο και την Εκτελεστική Διευθύντρια κ. Ελένη Βασιλοπούλου για την επιτυχή και σύντομη διαδικασία εγκατάστασης της κουπαστής.

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ – ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Μεγάλος αριθμός διαλέξεων και εκδηλώσεων έγιναν στο Αμφιθέατρο «Ι. Δρακόπουλος» και στο Εντευκτήριο «Κωστής Παλαμάς» από τους παρακάτω Ομ. καθηγητές,/καθηγήτριες, που προσφέρθηκαν ανιδιοτελώς.

Ο Ομ. Καθηγητής της Σχολής Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών κ. Παναγιώτης Καζάκος με θέμα: «Παράδοση και νεωτερικότητα στη μεταπολεμική Ελλάδα και οι προκλήσεις του μέλλοντος».

Η Ομ. Καθηγήτρια της Σχολής Επιστημών της Αγωγής κ. Λουίζα Κακίση-Παναγοπούλου με θέμα: «Γκράφιτι (Graffiti) και η Τέχνη στο Δρόμο (Street Art) στην Αθήνα».

Μεταξύ άλλων τόνισε τα εξής: «Το γκράφιτι, είναι ζωγραφική και αναγραφάει κειμένους, συνημάτων και υπογραφών σε δημόσιους χώρους, κυρίως τοίχους».

Είναι κωδικός τρόπος επικοινωνίας και μετάδοσης μηνυμάτων. Έκφραση ιδεών και συναισθημάτων, ακτιβισμός, διαμαρτυρία, ανατροπή, αλλά και τέχνη. Έχουν προσδιορίσει το γκράφιτι ως “τέχνη της παρανομίας”, διότι η πράξη είναι παράνομη και διώκεται με προφυλακίσεις και πρόστιμα για φθορά ξένης ιδιοκτησίας. Δεν είναι μόνο τέχνη αλλά και κουλτούρα.

Σήμερα συναντάμε γκράφιτι με ζωγραφισμένες εικόνες, ονόματα “υπογραφές” των καλλιτεχνών στυλιζαρισμένα σαν λογότυπα (tagging), φράσεις, συνθήματα. Συναντάμε επίσης γκράφιτι με “stencil” και με “αυτοκόλλητα”. Πολλά από τα “stencil” και τα “αυτοκόλλητα” κατασκευάζονται με τη βοήθεια υπολογιστών. Τα θέματα ποικίλλουν. Υπάρχουν σύμβολα της καθημερινότητας, φιγούρες από τον κόσμο της καρικατούρας, των κινούμενων σχεδίων, της διαφήμισης αλλά και εικόνες ονειρικές. Το γκράφιτι ισχυρίζεται ότι διασκεδάζει τον περαστικό, αλλά και τον προκαλεί, τον σοκάρει, καταγγέλλει και ενοχλεί.

Για την κοινή γνώμη, το γκράφιτι συνδέθηκε με μία εικόνα μουτζούρας και όχι ζωγραφιάς.

Ξεκίνησε από τη Νέα Υόρκη τη δεκαετία του 1970, κυρίως από φτωχογειτονιές αφροαμερικανών και ισπανόφωνων νέων με τη μορφή που παρουσιάζεται στις μέρες μας. Την ίδια περίοδο και στα ίδια μέρη αναπτύχθηκε και το κίνημα του hip-hop, από τον ίδιο καταπιεσμένο κόσμο. Στην Ελλάδα, τα πολύχρωμα σχέδια εμφανίστηκαν για πρώτη φορά δέκα χρόνια αργότερα. Ταυτόχρονα εμφανίστηκε και το hip-hop.

Τα τελευταία χρόνια η “Τέχνη του Δρόμου” έχει εξαπλωθεί με γρήγορους ρυθμούς και οι καλλιτέχνες υπογράφουν τα έργα τους. Διοργανώνονται καλλιτεχνικά φεστιβάλ από Δήμους, Δημοσίους φορείς και αναθέσεις από ιδιωτικές επιχειρήσεις. Υπάρχει και ένα πρόγραμμα δημοσίων τοιχογραφιών και γίνονται αναθέσεις σε καλλιτέχνες.

Το θέμα είναι ευρύτατο και σε εξέλιξη.»

Ακολούθησε ετήσιο δείπνο και κοπή της πρωτοχρονιάτικης πίτας.

Η Αναπληρώτρια Καθηγήτρια της Φιλοσοφικής Σχολής κ. Βούλα Λαμπροπούλου με θέμα: «Η σεξουαλική παρενόχληση - η ενδοοικογενειακή βία - ο «σφαγμός» των γυναικών».

Η Επίκουρη Καθηγήτρια της Φιλοσοφικής Σχολής κ. Άννα Παγοροπούλου με θέμα: «Η ενδοοικογενειακή βία εις βάρος ηλικιωμένων προσώπων. Συστημική προσέγγιση».

Ο Ομ. Καθηγητής της Σχολής Επιστημών Υγείας κ. Δημήτριος Αναγνωστόπουλος με θέμα: «Η εφηβεία στη σύγχρονη πραγματικότητα: διαρκής κρίση, χρόνιο τραύμα και διαμόρφωση της ταυτότητας».

Διάλεξη με θέμα: «Η γραφή ως όπλο εναντίον των όπλων» από την Καθηγήτρια Γαλλικής Λογοτεχνίας στο Αραβικό Πανεπιστήμιο του Λιβάνου κ. Σοφία Νικολαΐδη-Σαλούμ. (Πρόταση από την κ. Ελένη Κονδύλη, Ομ. Καθηγήτρια Αραβολογίας ΕΚΠΑ).

Ο Ομ. Καθηγητής της Σχολής Θετικών Επιστημών κ. Αθανάσιος Κατερινόπουλος με θέμα: «Πολύτιμοι λίθοι και αισθητικά ορυκτά. Πού τα βρίσκουμε στην Ελλάδα. Μύθοι και παραδόσεις που τα συνοδεύουν».

Ημερίδα για την επέτειο της εισβολής των Τούρκων στην Κύπρο.

Οργανωτές: ο Γενικός Γραμματέας του Δ.Σ. του ΣΟΚΠΑ, Ομ. Καθηγητής της Νομικής Σχολής κ. Νέστωρ Κουράκης και ο Ομ. Καθηγητής της Σχολής Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών κ. Αθανάσιος Βερέμης. (Στο Σπίτι της Κύπρου).

Ομιλητές οι κ.κ.:

Προκόπιος Παυλόπουλος, Ακαδημαϊκός και τ. Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας, Επίτιμος Καθηγητής και Επίτιμος Πρόεδρος του ΣΟΚΠΑ.

Αχιλλέας Αμιλιανίδης, Μέλος της Κυπριακής Ακαδημίας και Κοσμήτορας της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Λευκωσίας. Σωτήρης Ριζός, Διευθυντής Ερευνών στο Κέντρο Έρευνας Ιστορίας Νεώτερου Ελληνισμού της Ακαδημίας Αθηνών.

Ιωάννης Δ. Στεφανίδης, Καθηγητής Διπλωματικής Ιστορίας, Νομικής Σχολής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Ανδρέας Ι. Βοσκόκ, Ομ. Καθηγητής Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας, Φιλοσοφικής Σχολής ΕΚΠΑ.

Γεώργιος Καζαμιάς, Αναπληρωτής Καθηγητής Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας, Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Μάνος Καραγιάννης, Καθηγητής Διεθνών Σχέσεων, Πανεπιστημίου Μακεδονίας και Reader in International Security, King's College London.

Πέτρος Παπαπολυβίου, Αναπληρωτής Καθηγητής Σύγχρονης Ελληνικής Ιστορίας, Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Πανεπιστημίου Κύπρου, Κοσμήτορας της Φιλοσοφικής Σχολής στο ίδιο Πανεπιστήμιο.

Ιάκωβος Μιχαηλίδης, Καθηγητής Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας, Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Κωνσταντίνα Ε. Μπότσιου, Καθηγήτρια Πολιτικής Ιστορίας και Διεθνών Σχέσεων, Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, Πανεπιστημίου Πειραιώς και Κοσμήτορας της Σχολής Οικονομικών, Επιχειρηματικών και Διεθνών Σπουδών στο ίδιο Πανεπιστήμιο.

Άγγελος Συρίγος, Αναπληρωτής Καθηγητής Διεθνούς Δικαίου και Εξωτερικής Πολιτικής, Παντείου Πανεπιστημίου, Βουλευτής Αθηνών και Υφυπουργός Παιδείας.

Η Καθηγήτρια της Σχολής Επιστημών Υγείας κ. Αριστέα Βελεγράκη με θέμα: «Κλιματική κρίση και μυκητιάσεις. In situ, in vivo veritas?»

Εκδήλωση για τα αφυπηρηθέντα μέλη ΔΕΠ.

Στρογγυλή Τράπεζα με θέμα: «Οι προκλήσεις της επερχόμενης δεκαετίας για την ελληνική οικονομία». Ομιλητές οι Ομότιμοι Καθηγητές κ.κ. Τάσος Γιαννίσης, Λούκα Κατσέλη, Γεώργιος Μέργος, Παναγιώτης Πετράκης.

Ο Ομ. Καθηγητής της Σχολής Θετικών Επιστημών κ. Παναγιώτης Νιάρχος με θέμα: «Συμπαντική Μοναξιά. Είμαστε μόνοι στο Σύμπαν;»

Ο Ομ. Καθηγητής της Σχολής Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών κ. Ιωάννης Δημητρίου με θέμα: «Ιστορική αναδρομή στην πληροφορική (computing) έως την τεχνητή νοημοσύνη».

Στρογγυλή Τράπεζα με θέμα: «Η ευεργετική επίπτωση της άσκησης στην υγεία». Ομιλητές οι Ομότιμοι Καθηγητές της Σχολής Επιστημών Υγείας κ.κ.:

α) Μιχάλης Κουτσιλιέρης, Ομ. Καθηγητής Φυσιολογίας, Πρόεδρος Ι.Κ.Υ., με θέμα: «Το Μοριακό αποτύπωμα της φυσικής δραστηριότητας στον άνθρωπο»,

β) Δημήτρης Αλεξόπουλος, Ομ. Καθηγητής Καρδιολογίας, με θέμα: «Η επίδραση της άσκησης στην καρδιαγγειακή υγεία»,

γ) Γεώργιος Γερούλακος, Ομ. Καθηγητής της Αγγειοχειρουργικής, με θέμα: «Η επίδραση της άσκησης σε ασθενείς με περιφερική αρτηριοπάθεια των κάτω άκρων»,

δ) Σωκράτης Παπαγεωργίου, Καθηγητής Νευρολογίας ΕΚΠΑ, με θέμα: «Η επίδραση της άσκησης στην εγκεφαλική λειτουργία» και

ε) Ε. Χατζηαγγελάκη, Ομ. Καθηγήτρια Παθολογίας με θέμα: «Η επίδραση της άσκησης στο μεταβολισμό της γλυκόζης».

Ο Ομ. Καθηγητής της Σχολής Επιστημών Υγείας κ. Δημήτριος Δουγένης με θέμα : «Ανεύρισμα Θωρακικής Αορτής: Ανάγκη για Διεθνή Ημέρα Ευαισθητοποίησης».

Ο Ομ. Καθηγητής της Ορθοπαιδικής κ. Γεώργιος Σάπκας με θέμα: «Η εφαρμογή της τεχνητής νοημοσύνης στις παθήσεις χειρουργικής της σπονδυλικής στήλης».

Ο Ομ. Καθηγητής Ψυχιατρικής κ. Παύλος Σακκάς με θέμα: «Ατενίζοντας τα συντρίμια της οικογένειας. Μπροστά στην ανατέλλουσα μητριαρχία».

Ο Ομ. Καθηγητής της Σχολής Θετικών Επιστημών κ. Εμμανουήλ Φραγκούλης με θέμα: «Συμπεράσματα από την λειτουργία των Ευρωπαϊκών διαρθρωτικών Προγραμμάτων στήριξης της έρευνας τα τελευταία 40 Χρόνια, Δυνατότητες

που παρέχει το Horizon Europe, Ιδέες για το 10ο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα πλαίσιο».

Ο Ομ. Καθηγητής της Σχολής Επιστημών Υγείας κ. Σπυρίδων Ντουράκης με θέμα: «Η πανδημία της στεάτωσης του ήπατος επιμένει αμετακίνητη. Γιατί; Υπάρχουν σήμερα προσδοκίες και προοπτικές επίλυσης ενός μείζονος προβλήματος Δημόσιας Υγείας;».

Η Ομ. Καθηγήτρια της Σχολής Θετικών Επιστημών κ. Σοφία Ριζοπούλου με θέμα: «Αποκαλύπτοντας μοτίβα φυτικής ποιότητας σε εξαιρετικές πηγές (όπως «Συμβολικός Κήπος» - 13ος αιώνας, «Υπνερωτομαχία» - 15ος αιώνας, «Flora Graeca» - 18ος αιώνας): Προκλήσεις και ευκαιρίες.»

Η Ομ. Καθηγήτρια της Φιλοσοφικής Σχολής κ. Ελένη Κονδύλη με θέμα: «Η τέχνη της ζωγραφικής στον ισλαμικό κόσμο: Αισθητική και ιδεολογία».

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Η Ακαδημία Αθηνών, στην Πανηγυρική Συνεδρία της 21ης Δεκεμβρίου 2023, απένειμε στην Ομ. Καθηγήτρια κα Μερόπη Ν. Σπυροπούλου βραβείο της Τάξεως των Ηθικών και Πολιτικών Επιστημών για το σύνολο του έργου της και την συμβολή της στην ανάδειξη των πνευματικών επιδόσεων του Αιγυπτιώτη Ελληνισμού.

Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Πανελληνίας Ένωσης Φιλολόγων, απονεμήθηκε Τιμητική Διάκριση, για την προσφορά του στα Γράμματα και τον Πολιτισμό, στον κ. Μηνά Αλ. Αλεξιάδη, Ομότιμο Καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών και Επίτιμο Καθηγητή του Πανεπιστημίου Βουκουρεστίου.

Η πρόεδρος του ΣΟΚΠΑ Ομ. καθηγήτρια Στέλλα Πριόβολου εξελέγη μέλος της Εφορείας του Φιλολογικού Συλλόγου Παρνασσός, ως Έφορος Σχολών. Έλαβε, εξάλλου, τιμητικό δίπλωμα από το Διεθνές Ίδρυμα Γιάννη Κουτσοχέρα και Λένας Στρέφη Κουτσοχέρα για τη συμμετοχή της στην επιτροπή του Ιδρύματος για τον αντιτυρηνικό αγώνα, και την προβολή του έργου του ιδρυτή, ποιητή και πολιτικού Γιάννη Κουτσοχέρα.

ΝΕΑ ΜΕΛΗ ΣΟΚΠΑ ΑΠΟ 1.1.2024 ΕΩΣ 30.9.2024

1. Νικόλαος Χριστοδουλάκης, Ομ. Καθηγητής, Σχολή Θετικών Επιστημών
2. Νικόλαος Παπαντωνίου, Ομ. Καθηγητής, Σχολή Επιστημών Υγείας
3. Αναστασία Τζώνου, Ομ. Καθηγήτρια, Σχολή Επιστημών Υγείας
4. Παυλάκη Ευθυμία, Ομ. Καθηγήτρια, Φιλοσοφική Σχολή
5. Γεώργιος Γερούλακος, Ομ. Καθηγητής, Σχολή Επιστημών Υγείας
6. Δημήτριος Αλεξόπουλος, Ομ. Καθηγητής, Σχολή Επιστημών Υγείας
7. Ιωάννης Δημητρίου, Ομ. Καθηγητής, Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών
8. Αικατερίνη Δοντά, Αν. Καθηγήτρια, Οδοντιατρική Σχολή
9. Νικόλαος Ζαβράς, Ομ. Καθηγητής, Σχολή Επιστημών Υγείας
10. Γεώργιος Κόκοτος, Καθηγητής, Σχολή Θετικών Επιστημών

11. Δήμητρα Κουτσούκη, Ομ. Καθηγήτρια, Σχολή Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού
12. Αντωνία Κουτσούκου, Ομ. Καθηγήτρια, Σχολή Επιστημών Υγείας
13. Αλέξανδρος-Ανδρέας Κύρτσος, Ομ. Καθηγητής, Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών
14. Ελένη Λαζαράτου, Ομ. Καθηγήτρια, Σχολή Επιστημών Υγείας
15. Διονύσιος Λάππας, Αν. Καθηγητής, Σχολή Θετικών Επιστημών
16. Παρασκευή Ματσώτα, Ομ. Καθηγήτρια, Σχολή Επιστημών Υγείας
17. Ευφροσύνη Μόττη, Ομ. Καθηγήτρια, Φιλοσοφική Σχολή
18. Δημήτριος Νιάκας, Ομ. Καθηγητής, Σχολή Επιστημών Υγείας
19. Δήμητρα Παπαδοπούλου-Κλαμαρή, Ομ. Καθηγήτρια, Νομική Σχολή
20. Σπυρίδων Παπίρης, Ομ. Καθηγητής, Σχολή Επιστημών Υγείας
21. Μαρία Σιδηροπούλου, Ομ. Καθηγήτρια, Φιλοσοφική Σχολή
22. Γεώργιος Φίλντισης, Ομ. Καθηγητής, Τμήμα Νοσηλευτικής, Σχολή Επιστημών Υγείας
23. Παναγούλα Αγγελολιάννη, Αν. Καθηγήτρια, Σχολή Επιστημών Υγείας
24. Δημήτριος Βάρσος, Ομ. Καθηγητής, Σχολή Θετικών Επιστημών
25. Κωνσταντίνος Βαρώτσος, Ομ. Καθηγητής, Σχολή Θετικών Επιστημών
26. Πάντα Μαρία, Καθηγήτρια, Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών
27. Φασουλάκη Αργυρώ, Ομότιμη Καθηγήτρια, Σχολή Επιστημών Υγείας
28. Ανδρέας Πολυδώρου, Ομ. Καθηγητής, Σχολή Επιστημών Υγείας
29. Στέλλα Βοσνιάδου, Ομότιμη Καθηγήτρια, Σχολή Θετικών Επιστημών
30. Μαραβέγιας Ναπολέων, Ομότιμος Καθηγητής, Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών
31. Γεώργιος Παπαϊωάννου, Ομότιμος Καθηγητής, Τμήμα Φαρμακευτικής, Σχολή Επιστημών Υγείας

Διοικητικό Συμβούλιο του Σώματος

Πρόεδρος: Στέλλα Πριόβολου, Φιλοσοφική Σχολή
 Αντιπρόεδρος: Νικόλαος Λεγάκης, Σχολή Επιστημών Υγείας
 Γενικός Γραμματέας: Νέστωρ Κουράκης, Νομική Σχολή
 Ειδική Γραμματέας: Έρη Σταυροπούλου, Φιλοσοφική Σχολή
 Ταμίας: Γεώργιος Μέργος, Σχολή Οικονομικών & Πολιτικών Επιστημών

Μέλη: Μάριος Μπένζος, Θεολογική Σχολή
 Μιτιάδης Καραγιάννης, Σχολή Θετικών Επιστημών
 Λουίζα Κακίση-Παναγοπούλου, Σχολή Επιστημών της Αγωγής

Συντακτική Επιτροπή

Στέλλα Πριόβολου, Φιλοσοφική Σχολή
 Μάρω Παπαθανασίου, Σχολή Θετικών Επιστημών
 Ερασμία Σταυροπούλου, Φιλοσοφική Σχολή
 Μάριος Μπένζος, Θεολογική Σχολή

ΣΩΜΑ ΟΜΟΤΙΜΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ
 ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Χρ. Λαδά 6, Αθήνα, Τ.Κ. 105 61
 Τηλέφωνο & τηλεμοιότυπο: 210 3689180
 Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο: somotimon@uoa.gr
 Ιστοσελίδα: www.somaomotimon.uoa.gr

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

ΝΑΙ Ή ΟΧΙ ΣΤΑ ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ;

του Νέστορα Κουράκη

Καθηγητή Ποινικών Επιστημών, Νομική Σχολή, Πανεπιστήμια Αθηνών και Λευκωσίας, Γεν. Γραμματέα ΣΟΚΠΑ

Η πιο κάτω τοποθέτησή μου στο βασικό ερώτημα που μου τέθηκε για τα ιδιωτικά πανεπιστήμια (νοούνται εδώ τα μη κρατικά και μη κερδοσκοπικά πανεπιστήμια) γίνεται σε γενικό επίπεδο, χωρίς δηλ. να λαμβάνεται υπ' όψη ο μετέπειτα θεσπισθείς συναφής νόμος 5094/2024 με τίτλο: «Ενίσχυση του Δημόσιου Πανεπιστημίου. Πλαίσιο Λειτουργίας Μη Κερδοσκοπικών Παραρτημάτων Ξένων Πανεπιστημίων», περιλαμβάνει, δε, τρία σημεία, ίσως και τα ουσιωδέστερα στη δημόσια συζήτηση:

(α) Χρειάζεται η χώρα μας ιδιωτικά πανεπιστήμια; (β) Επιτρέπει η έννομη τάξη της χώρας μας τη λειτουργία τέτοιων πανεπιστημίων; και (γ) Πώς μπορεί να διασφαλισθεί η καλή λειτουργία των ιδιωτικών πανεπιστημίων στην πράξη και χωρίς αυτή να αποβεί εις βάρος των δημόσιων πανεπιστημίων;

Η απάντησή μου στα τρία αυτά ερωτήματα έχει εν συντομία ως εξής:

(α) Η Ελλάδα ασφαλώς χρειάζεται και ιδιωτικά πανεπιστήμια, ώστε να υπάρχει ένα στοιχείο συναγωνισμού με τα δημόσια πανεπιστήμια και να δοθούν έτσι κίνητρα για τη συνολική άνοδο του επιπέδου της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στη χώρα μας. Επίσης, με τα ιδιωτικά πανεπιστήμια θα δοθεί στους μαθητές που επιθυμούν να επεκτείνουν τις σπουδές τους σε ανώτατο επίπεδο μια ακόμη δυνατότητα επιλογής σπουδών, ενώ ταυτόχρονα θα σταματήσει η διαρροή φοιτητών στο εξωτερικό και η συνακόλουθη υπέρμετρη επιβάρυνσή τους με έξοδα διαμονής και φοίτησης στο εξωτερικό, αλλά και με παρακολούθηση σπουδών ενίοτε αμφίβολης ποιότητας. Επιπρόσθετα, δια της λειτουργίας στην Ελλάδα τμημάτων από αλλοδαπά ιδιωτικά πανεπιστήμια, εφόσον αυτά θα έχουν και ξενόγλωσσα τμήματα, διαγράφεται η προοπτική να εξελιχθεί η χώρα μας σε διεθνές κέντρο πανεπιστημιακής εκπαίδευσης και να ενισχυθεί έτσι το κύρος της, όπως συμβαίνει και στην Κύπρο. Από την άλλη όμως πλευρά, θα πρέπει το κόστος των σπουδών στα ιδιωτικά πανεπιστήμια να είναι σε ανεκτό επίπεδο και, επιπλέον, να διασφαλισθεί ότι τα κέρδη τους θα επενδύονται αποκλειστικά για: (αα) υποτροφίες φοιτητών που αριστεύουν ή και έχουν οικονομικά προβλήματα, (ββ) έρευνα, ει δυνατόν, σε συνεργασία με καινοτόμες επιχειρήσεις και με βάση τις ανάγκες της χώρας σε νέα επαγγέλματα, και (γγ) περαιτέρω ανάπτυξη των ιδιωτικών πανεπιστημίων με δημιουργία νέων τμημάτων ή νέων μαθημάτων και με στελέχωσή τους από διδάσκοντες υψηλού κύρους.

(β) Η έννομη τάξη της χώρας μας είναι γνωστό ότι, μετά ιδίως την απόφαση υπ' αρ. 3370/2011 της Ολομέλειας του Συμβουλίου Επικρατείας στην υπόθεση του «Βασικού Μετόχου» και με βάση τη συναφή ερμηνευτική δήλωση στο άρθρο 28, όπως αυτή θεσπίστηκε το 2001, έχει «από την απορρέουσα, από το άρθρο 28 του Συντάγματος και την, υπό το άρθρο αυτό, ερμηνευτική δήλωση, αποχρέωση εναρμόνισης των συνταγματικών διατάξεων με τους κανόνες του κοινοτικού δικαίου, που αποτελεί, άλλωστε, και την εκπεφρασμένη βούληση του αναθεωρητικού νομοθέτη κατά τις συζητήσεις στην Ζ' Αναθεωρητική Βουλή (...)» (βλ. § 14 της προαναφερθείσας απόφασης της Ολομέλειας του ΣτΕ).

Με δεδομένο, τώρα, ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ως βασική προϋπόθεση λειτουργίας της την ελευθερία των συναλλαγών και την ακαδημαϊκή ελευθερία, συνάγεται ότι οι δύο αυτές ελευθερίες πρέπει να γίνονται σεβαστές και από την ελληνική έννομη τάξη και συνεπώς να μην απαγορεύεται η λειτουργία πανεπιστημίων απλώς και μόνο διότι αυτά είναι ιδιωτικά, καθώς κάτι τέτοιο θα ερμηνευόταν ως δυσανάλογος και αδικαιολόγητος περιορισμός των ελευθεριών που προαναφέρθηκαν. Η απαγόρευση τέτοιων περιορισμών τεκμηριώνεται ειδικότερα από την ενωσιακή (αα) νομοθεσία και (ββ) νομολογία του ΔΕΕ.

Συγκεκριμένα, ως προς την (αα) ενωσιακή νομοθεσία, αναφέρονται εδώ, ως ιδιαίτερης σημασίας, το άρθρο 165 της Συνθήκης Λειτουργίας της Ε.Ε. και το άρθρο 14 της Χάρτας Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε.

Εξάλλου, ως προς την (ββ) ενωσιακή νομολογία, σημαντική θέση καταλαμβάνει η απόφαση υπ' αρ. C-78/18 από 18.6.2020 (διαθέ-

σιμη στο διαδίκτυο), που ελήφθη με μείζονα σύνθεση από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην υπόθεση Επιτροπή κατά Ουγγαρίας. Σημειωτέον ότι με ανάλογο πνεύμα είχε αντιμετωπίσει το θέμα ήδη το 1998 μια ισχυρή μειοψηφία του Συμβουλίου Επικρατείας στην υπ' αρ. 3457/1998 απόφασή του, με αντικείμενο τη δυνατότητα λειτουργίας στην Ελλάδα τμημάτων ή παραρτημάτων ομοταγών πανεπιστημίων της Ε.Ε.

(γ) Η μεγάλη πρόκληση στη μεταρρύθμιση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που επιχειρείται στη χώρα μας είναι το πώς θα εφαρμοσθεί στην πράξη η λειτουργία των ιδιωτικών πανεπιστημίων, δηλ. (αα) τι είδους έλεγχος θα υπάρξει στη λειτουργία τους και (ββ) τι μέτρα θα ληφθούν για παράλληλη ενίσχυση του δημόσιου πανεπιστημίου. Ειδικότερα, κατά τη γνώμη μου, προς αντιμετώπιση των δύο αυτών ζητημάτων:

(αα) Επιβάλλεται εν πρώτοις ένας πράγματι αυστηρός και ολοκληρωμένος κρατικός έλεγχος από την Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης στη λειτουργία των ιδιωτικών πανεπιστημίων, όπως άλλωστε και των δημόσιων. Για παράδειγμα στην Κύπρο, όπου τώρα εργάζομαι, η ένταξη ακόμη και ενός νέου μαθήματος στο πρόγραμμα του πανεπιστημίου προϋποθέτει την υποβολή στην αρμόδια αρχή, ήτοι στον Φορέα Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας της Ανώτερης Εκπαίδευσης (σε συντομογραφία: ΔΙΠΑΕ), μιας πλήρως αιτιολογημένης πρότασης, με λεπτομερές διάγραμμα Υλης του μαθήματος, Οδηγό Μελέτης για τους Φοιτητές, Βιογραφικά Σημειώματα των καθηγητών που θα το διδάξουν ώστε να προκύπτει η ειδικότητά τους στο αντικείμενο, κ.λπ.. Κυρίως απαιτείται, λοιπόν, η βελτίωση του ατελούς νομοθετικού πλαισίου το οποίο καλείται να εφαρμόσει η αρμόδια Ελληνική Αρχή, και ενδεχομένως η υιοθέτηση, στη θέση της υπάρχουσας νομοθεσίας, λεπτομερέστερων και αυστηρότερων διατάξεων, όπως αυτές του προαναφερθέντος κυπριακού ΔΙΠΑΕ, στο μέτρο βέβαια που αυτό μπορεί να εναρμονισθεί με το αυτοδιοίκητο των πανεπιστημίων κατ' άρθρο 16 § 5 Συντ.

(ββ) Επιβάλλεται, κατά δεύτερον, η λήψη μέτρων για την ενίσχυση του δημόσιου πανεπιστημίου, ώστε, μεταξύ άλλων, οι εργαζόμενοι σε αυτό διδάσκοντες να έχουν όλες τις οικονομικές και άλλες προϋποθέσεις για να ασκούν απρόσκοπτα το λειτουργημά τους και άρα να μη χρειασθεί να δελεασθούν από τους υψηλότερους μισθούς των ιδιωτικών πανεπιστημίων, πράγμα το οποίο θα οδηγούσε εν τέλει στην αποδυνάμωση των δημόσιων πανεπιστημίων. Υπενθυμίζεται στο σημείο αυτό, ότι όχι μόνο είναι πολύ χαμηλοί οι μισθοί των καθηγητών στα δημόσια πανεπιστήμια (και βεβαίως δεν επιλύεται το πρόβλημα με τα εξαιρετικώς ανταγωνιστικά ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα, που άλλωστε αφορούν συγκεκριμένους μόνο επιστημονικούς κλάδους), αλλά και ότι δεν τους παρέχεται, λόγω νομοθετικής ομοιομορφίας αυτών των μισθών, κανένα απολύτως κίνητρο για να επιδείξουν διδακτικό ζήλο και συγγραφική / ερευνητική παραγωγικότητα, ιδίως μετά και την προαγωγή τους στην πρώτη βαθμίδα, σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει κατά κανόνα στο εξωτερικό, όπου οι μισθοί είναι υψηλοί και διαπραγματεύσιμοι για τον κάθε διδάσκοντα, ανάλογα με τις επιδόσεις του και με το εάν του προσφέρεται θέση από άλλο πανεπιστήμιο με υψηλότερο μισθό.

Συμπέρασμα: Η παρούσα μεταρρύθμιση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι, φρονώ, προς την ορθή κατεύθυνση και δεν θα κινδυνεύσει από τον έλεγχο του Συμβουλίου Επικρατείας ως προς τη συνταγματικότητα της. Θα πρέπει ωστόσο να καταβληθεί προσπάθεια ώστε η μεταρρύθμιση αυτή να δώσει ιδιαίτερη έμφαση στην οικονομική ενδυνάμωση των διδασκόντων στα δημόσια πανεπιστήμια και, επιπλέον, να περιβληθεί με εγγυήσεις αυστηρής εφαρμογής της στην πράξη, ώστε να μην παραμείνει «στα χαρτιά», όπως συνήθως συμβαίνει με τις μεταρρυθμίσεις (με ή χωρίς εισαγωγικά) στη χώρα μας.

(Πρώτη εκτενέστερη δημοσίευση στο διαδικτυακό περ. «Δικαστικό Ρεπορτάζ», 27.2.2024).

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ: ΜΙΑ ΞΕΧΑΣΜΕΝΗ ΕΠΕΤΕΙΟΣ

της Στέλλας Πριόβολου

Ομ. Καθηγήτριας Φιλοσοφικής Σχολής ΕΚΠΑ, Προέδρου του Σώματος Ομοτίμων Καθηγητών ΕΚΠΑ

Η 9η Φεβρουαρίου ανακηρύχθηκε από την Βουλή των Ελλήνων το 2017, ως Παγκόσμια Ημέρα Ελληνικής Γλώσσας. Η ημερομηνία συνδυάστηκε με εκείνη του θανάτου (9 Φεβρουαρίου 1857) του εθνικού μας ποιητή Διονυσίου Σολωμού. Αφιερώθηκε η Ημέρα αυτή στον ποιητή, που αφιέρωσε τη ζωή του στην ελευθερία και τη γλώσσα.

Στο γλωσσικό πρόβλημα το οποίο απασχολούσε την ελληνική πνευματική ζωή έχοντας πάρει χαρακτήρα έντονης διαμάχης, ο Σολωμός συμφωνούσε με τη θέση όσων υποστήριζαν την ομιλούμενη, τη γλώσσα του λαού, και τη θέση αυτή υπερασπίστηκε τόσο με το έργο του, γραμμένο σε δημώδη/δημοτική γλώσσα, όσο και με τον πεζό «Διάλογο» για τη γλώσσα, τον οποίο έγραψε το 1824. Στην αρχή του ο Ποιητής λέει στον Φίλο του: «Εκατάλαβα θέλεις να ομιλήσουμε για τη γλώσσα· μήγαρις έχω άλλο στο νου μου, πάρεξ ελευθερία και γλώσσα;». Γλώσσα και ελευθερία ήταν πάντα έννοιες συνδεδεμένες για τον Σολωμό.

«Η Κοινή ελληνική γλώσσα που μιλάμε και γράφουμε σήμερα οι Έλληνες όπου γης είναι η αδιάσπαστη μακραίωνη συνέχεια που ως “νοητή γραμμή” μάς συνδέει άμεσα και άρρηκτα με τις μεγαλύτερες στιγμές της ελληνικής σκέψης και γλώσσας και με τα μεγαλύτερα πετάγματα της σκέψης του ανθρώπου στην οικουμένη» επισημαίνει ο γνωστός παγκοσμίως γλωσσολόγος μας, ομότιμος καθηγητής Γλωσσολογίας του ΕΚΠΑ, Γεώργιος Μπαμπινιώτης.

Η πρωτοβουλία για την καθιέρωση μιας ημέρας αφιερωμένης στην ελληνική γλώσσα ξεκίνησε το 2014 από έμπνευση του καθηγητή Γιάννη Κορίνθιου. Ο Έλληνας καθηγητής διδάσκει από το 1979 Νεοελληνική Γλώσσα στο Πανεπιστήμιο Ανατολικών Σπουδών της Νάπολης και στο Πανεπιστήμιο της Καλαβρίας. Ηγετικό στέλεχος της ομογένειας, ιδρυτικό μέλος της Κοινότητας Νάπολης, ο Γ. Κορίνθιος ως πρόεδρος της Ομοσπονδίας Ελληνικών Κοινοτήτων και Αδελφοτήτων Ιταλίας έγινε ο πρωτεργάτης της καθιέρωσης της Παγκόσμιας Ημέρας για την Ελληνική Γλώσσα. Στην προσπάθεια αυτή κινητοποιήθηκαν και πρωτοστάτησαν τα κλασικά λύκεια και η Ελληνική Κοινότητα της Νάπολης και της Καμπανίας.

Γνώρισα τον Γ. Κορίνθιο στην Ιταλία, όταν ήμουν εκεί για σπουδές, και θαύμασα πραγματικά τον οίστρο του για τη διδασκαλία και τη διάδοση της ελληνικής γλώσσας στο εξωτερικό. Και είναι ο οίστρος αυτός που τον οδήγησε σε ένα όραμα, γιατί όραμα παρέμενε για πολύ καιρό η καθιέρωση της Παγκόσμιας Ημέρας Ελληνικής Γλώσσας και Ελληνικού Πολιτισμού. Πάλεψε πολύ γι' αυτό, και δεν ξεχνώ τους αγώνες του. Κατάφερε τελικά κάτι που φαινόταν ακατόρθωτο. Το όραμα έγινε πραγματικό-

τητα και τιμά τον ίδιο, γιατί πρόσφερε, ως Έλληνας του εξωτερικού, στην πατρίδα του μια διεθνή αναγνώριση για την γλώσσα μας.

Ο Ομότιμος καθηγητής της Γεωλογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών Ηλίας Μαριολάκος αφιέρωσε χρόνια πολλά στην έρευνα και εξέδωσε ήδη τρεις τόμους της Ελληνικής Γεωμυθολογίας, με υπό έκδοση τον τέταρτο. Από την μακροχρόνια έρευνά του προκύπτει ότι στην ελληνική μυθολογία υπάρχει μοναδική σύμπτωση μεταξύ της φυσικογεωλογικής εξέλιξης μιας περιοχής και εκείνης της ανθρώπινης κοινωνίας, όπως συμβαίνει μεταξύ της φυσικογεωλογικής εξέλιξης του Αιγαίου και του ευρύτερου Περιαιγαϊκού χώρου και της εξέλιξης στο γενεαλογικό δένδρο των Θεών και των Θεοτήτων, όπως τις περιγράφει στη Θεογονία του ο Ησίοδος.

Αξίζει να σημειωθεί εδώ ότι ο δεύτερος τόμος της Γεωμυθολογίας είναι αποκαλυπτικός για να μην πω και ανατρεπτικός, καθώς η έρευνα του καθηγητή Μαριολάκου πάνω σε αρχαίους συγγραφείς, και συγκεκριμένα τον Διόδωρο Σικελιώτη (κατακλυσμός της Σαμοθράκης) τον οδηγεί στην εκτίμηση ότι δεν παρατηρείται διακοπή της συνέχειας της ελληνικής γλώσσας εδώ και 12.500 χρόνια τουλάχιστον. Σταματώ στο σημείο του βιβλίου, όπου ο συγγραφέας-ερευνητής διερωτάται:

«Όταν οι προϊστορικοί κάτοικοι του ευρύτερου αιγαϊκού χώρου έχουν εξαπλωθεί σε όλη αυτή την έκταση και έχουν επηρεάσει πολιτισμικά όλους αυτούς τους λαούς, είναι δυνατόν να μη έχουν επηρεάσει και τη γλώσσα τους; Και όταν τα όρια όπου εκτείνεται η ινδοευρωπαϊκή γλώσσα συμπίπτουν ακριβώς με εκείνα της εξάπλωσης των προϊστορικών Ελλήνων, γιατί οι Ινδοευρωπαίστες αποκλείουν την περίπτωση να έχουν επηρεάσει και οι Έλληνες τη γλώσσα των Κελτών και των Γαλατών για παράδειγμα, αλλά πρέπει οπωσδήποτε οι αγνώστου προέλευσης Ινδοευρωπαίοι να έχουν επηρεάσει την Ελληνική;». Εύλογο το ερώτημα, που απαιτεί μια απάντηση από τους ειδικούς.

Είναι εξαιρετικά δυσάρεστο το γεγονός ότι εμείς, ως Έλληνες, δεν έχουμε συνειδητοποιήσει την αξία της γλώσσας μας, την διαχρονικότητα και την οικουμενικότητα, που την χαρακτηρίζουν. Αδιαφορούμε για την ποιότητά της τόσο στον γραπτό όσο και στον προφορικό λόγο, έτοιμοι να την αντικαταστήσουμε, όποτε χρειαστεί, αλλά και χωρίς να είναι απαραίτητο, με την Αγγλική.

Ας σεβαστούμε τον γλωσσικό μας θησαυρό, και ας αισθανθούμε επιτέλους περήφανοι, όπως ο εθνικός μας ποιητής για την Ελληνική Γλώσσα, τιμώντας κάθε χρόνο την Παγκόσμια Ημέρα της.

Η ΑΠΟΛΑΥΣΗ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

της Έρης Σταυροπούλου

Ομ. καθηγήτριας Νεοελληνικής Φιλολογίας, Ειδικής Γραμματέως ΣΟΚΠΑ

Δεν αμφιβάλλω, αγαπητές και αγαπητοί ομότιμοι, ότι ο τίτλος μου θα σας κάνει να χαμογελάσετε. Μιλώ για τη χαρά της ανάγνωσης σε σας που έχετε διαβάσει βιβλιοθήκες ολοκληρωμένες από συγγράμματα σχετικά με την επιστήμη σας; Ακριβώς αυτό προτίθεται να κάνω, αναγνωρίζοντας βιώματα δικά μου αλλά και συναδέλφων, τα οποία συγκλίνουν στο εξής φαινόμενο: με την πάροδο των χρόνων η ραγδαία αύξηση των επιστημονικών υποχρεώσεων σε συνδυασμό με τις οικογενειακές έκαναν αναγκαία την αυστηρή επιλογή των δραστηριοτήτων για τον ελεύθερο χρόνο μας.

Αλλά και τώρα που οι περισσότεροι και οι περισσότερες συνεχίζουμε την επιστημονική μας ενημέρωση και την επαγγελματική δραστηριότητά μας, ο χρόνος μας για διάβασμα, εκτός ίσως από την παρακολούθηση της επικαιρότητας, παραμένει ενδεχομένως περιορισμένος. Θα ήθελα όμως να σας προτείνω να επαναφέρετε στην καθημερινότητά σας κάτι που ίσως έχετε παραμερίσει.

Σταυροφόρος για την υπεράσπιση της λογοτεχνίας δεν είναι λόγω επαγγέλματος. Έζησα από μικρή μέσα στον κόσμο της λογοτεχνίας, σαν την Αλίκη στη χώρα των θαυμάτων. Στα παιδικά μου χρόνια δεν είχαμε τηλεόραση ούτε ηλεκτρονικά παιχνίδια.

Είχαμε το ραδιόφωνο, το παιχνίδι με παιδιά της ηλικίας μας και τα βιβλία. Γι' αυτό θα σας εκθέσω πρώτα την προσωπική μου περιπετειώδη διαδρομή με τη λογοτεχνία.

Από τότε που θυμάμαι τον εαυτό μου είχα πάθος με το τυπωμένο χαρτί. Ήμουν πολύ μικρή και φυσικά δεν ήξερα να διαβάζω, αλλά μάζευα γύρω μου εφημερίδες, περιοδικά, βιβλία, ό,τι υπήρχε στο σπίτι, όχι μόνο για να τα ξεφυλλίζω, παριστάνοντας τη μεγάλη, αλλά για να μυρίζω το φρεσκοτυπωμένο χαρτί και να κοιτάζω τις εικόνες. Η μητέρα, ο πατέρας, ο παππούς, η γιαγιά και η θεία μου αντικειμενικά στωικά τις αλληπάλληλες επιθέσεις, τις παρακλήσεις και τα παράπονά μου, τη μόνιμη απαίτησή μου να μου διαβάζουν περισσότερο. Είχα ένα πάθος και για να το ικανοποιήσω ήμουν διατεθειμένη να παίζω σύμφωνα με τους κανόνες αλλά και να τους παραβιάζω με την πρώτη ευκαιρία.

ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ Θυμάμαι ακόμα τη μέρα που κοιτάζοντας ένα παιδικό βιβλίο, το οποίο μου είχαν διαβάσει άπειρες φορές, άρχισα να συνδυάζω τα μικρά μαύρα σημάδια και να σχηματίζω λέξεις. Σε μεγάλη έξαψη άρχισα να τρέχω πάνω κάτω, φωνάζοντας σε όλους: «δεν σας έχω ανάγκη πιαααααααααα».

ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ Ενα τόσο μεγάλο πάθος γρήγορα με οδήγησε στην παρανομία. Άλλωστε, μεγάλο μέρος της γλώσσας της ανάγνωσης προερχόταν από το γεγονός ότι έμπαινα στον κόσμο των μεγάλων, ότι μάθαινα για μια ζωή πέρα από το σχολείο και το παιχνίδι! Επειδή, βέβαια, δεν μου αρκούσαν τα παιδικά βιβλία, που τα διάβαζα άλλωστε με τρομερή ταχύτητα, γρήγορα προχώρησα στις καθημερινές εφημερίδες, ανάγνωσμα απαγορευμένο για την ηλικία μου. Έτσι κι εγώ, παραμερίζοντας γυάλες με γλυκά, πιάτα και πιατέλες, κρυβόμουν στον μεγάλο μπουφέ του σαλονιού και διάβαζα κρυφά. Η αποδοχή του πάθους μου ήρθε όταν μια μέρα η μητέρα μου με ρώτησε πώς τέλειωνε το μυθιστόρημα σε συνέχειες του Χρήστου Χαϊρόπουλου, το τέλος του οποίου εκείνη δεν είχε προλάβει να διαβάσει ακόμα.

ΤΟ ΑΠΡΟΣΙΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΠΟΘΟΥ Αλλά τέτοια παρανομία, να λαθροκοιτάζω δηλαδή στα αναγνώσματα των μεγάλων, δεν θα μπορούσε να γίνει δεκτή από την πολυαγαπημένη όσο και αυστηρή μου γιαγιά. Γι' αυτό κι εγώ, όταν πήγαινα στο σπίτι της, τολμούσα μόνο να στέκομαι στο κατώφλι ενός δωματίου-αποθήκης γεμάτου με περιοδικά και βιβλία που «δεν ήταν της ηλικίας μου». Σε αυτόν τον πειρασμό είχα κατορθώσει, έστω και λόγω της απειλής τιμωρίας, να αντισταθώ!

ΑΠΟΛΑΥΣΗ ΣΕ ΣΥΝΕΧΕΙΕΣ Σε έναν παλιό τόμο της Διαπλάσεως των παιδών, του 1928, από τα λίγα παιδικά βιβλία του πατέρα μου που είχαν σωθεί, γιατί όταν ο αδελφός του εκδήλωσε φυματίωση, κήκαν όλα, διάβασα το μυθιστόρημα Διετείς διακοπαί του Ιούλιου Βερν. Δυστυχώς το κείμενο συνεχιζόταν σε επόμενα τεύχη. Τι απέγιναν ο Μπριάν, ο Γκόρντον και τα άλλα παιδιά, σώθηκαν ή όχι; Με αυτή την αγωνία κατόρθωσα μια μέρα να το σκάσω και να περιπλανηθώ στα βιβλιοπωλεία της περιοχής. Τι ευχαρίστηση, όταν είδα στον πάγκο το αντικείμενο του πόθου μου σε μια σκληρόδετη έκδοση της Αγκυρας, αν θυμάμαι καλά. Με προσποιητή αδιαφορία το φυλλομέτρησα γρήγορα –δεν είχα άλλωστε χρήματα για να το αγοράσω– και διάβασα το ποθητό τέλος.

ΚΡΥΦΟΣ ΕΡΩΤΑΣ Στο Γυμνάσιο ανακάλυψα την αγγλική γλώσσα και μαζί τη βιβλιοθήκη του πατέρα μιας φίλης μου. Η Λολίτα του

Ναμπόκοφ κρυμμένη στα εξώφυλλα της σχολικής Γεωγραφίας με απασχόλησε για πολύ καιρό, προκαλώντας την απορία του αδελφού μου, που δεν μπορούσε να καταλάβει τι έβρισκα σ' αυτό το μάθημα και το διάβαζα συνεχώς.

ΚΡΥΦΕΣ ΑΠΟΛΑΥΣΕΙΣ Σε όλα τα σχολικά μου χρόνια πολλά βράδια του χειμώνα ξαγρυπνούσα κάτω από τις κουβέρτες, διαβάζοντας με φακό. Απόλαυση μαζί με αγωνία και καρδιοχτύπι να μη με ανακαλύψουν!

Φοιτήτρια Φιλολογίας αργότερα, προσπάθησα να διατηρήσω ζωντανή τη φλόγα της παθιασμένης αναγνώστριας, διαβάζοντας τα λογοτεχνικά μου βιβλία στη διάρκεια παραδόσεων, που έβρισκα ότι ήταν ανούσιες. Δεν ξεχνώ ένα λαμπρό ηλιοβασιλέμα, καθώς ο ήλιος χτυπούσε τα τζάμια της αίθουσας στη Σόλωνος, που σήκωσα μαγεμένη τα μάτια από το φθινόβιτο με το Φθινόπωρο του Χατζόπουλου.

ΣΥΖΥΓΙΚΗ ΑΓΑΠΗ Υστερα, φιλόλογος πια, δεμένη αιώνια στα δεσμά της ανάγνωσης, πέρασα σταδιακά από τον έρωτα στο γάμο.

Αυτή η μακρόχρονη και χωρίς μεγάλες εξάρσεις επαγγελματική αγάπη του βιβλίου διακόπηκε, όταν αφυπηρέτησα. Ελευθερώθηκα πια από την καταπίεση που μου προξενούσαν οι κάθε είδους προθεσμίες για την παράδοση των μελετημάτων και των βιβλίων μου, διορθώσεις γραπτών και καθοδήγηση εργασιών, που δεν με άφηναν να χαρώ με την άνεσή μου τις αναγνώσεις μου. Τώρα διαλέγω όποιο λογοτεχνικό βιβλίο θέλω, το διαβάζω στον ελεύθερο χρόνο μου, το απολαμβάνω!

Σε αυτή τη διασκέδαση σας καλώ να συμμετάσχετε, μια δραστηριότητα που σας δίνει απεριόριστη ανεξαρτησία και μπορεί να προσφέρει μόνο ευχαρίστηση. Δεν κλείνομαι πια στον μπουφέ για να διαβάσω, αλλά η ανάγνωση μου προσφέρει την ίδια ελευθερία, την ίδια χαρά μέσα από μια βαθύτερη όμως επίγνωση. Άλλο τα συγγράμματα που διάβαζα ή έγραφα κι άλλο το προσωπικό γούστο σε αναγνώσματα ελληνικής ή ξένης λογοτεχνίας, παλαιά, σύγχρονα, κλασικά ή έξω από τον λογοτεχνικό κανόνα.

Επιτέλεον η λογοτεχνία είναι απόλαυση αλλά και γνώση. Δεν υπάρχει γνώση βαθύτερη, αληθινότερη και στερεότερη για τους ανθρώπους, για τη ζωή και την ιστορία, από αυτήν που βγάζει με τους δικούς της τρόπους η τέχνη, γράφει ο συγγραφέας Μήτσος Αλεξανδρόπουλος. Και μπορώ να προσθέσω ότι στην ποίηση, την πεζογραφία και το θέατρο μπορούμε να βρούμε σκέψεις και ιδέες για όλες τις επιστήμες και τα επαγγέλματα, μια θέαση του κόσμου που μας δίνει πνευματική τροφή.

Εμείς δεν έχουμε να ανακαλύψουμε τον κόσμο εξ αρχής. Στην ωριμότητά μας έχουμε την ικανότητα να εκτιμήσουμε και να αποτιμήσουμε τη ζωή. Κατανοούμε καταστάσεις πολύ βαθύτερα, αντιλαμβανόμαστε ανθρώπινες αντιδράσεις ταχύτερα και ακριβέστερα. Ακόμη κι ένα βιβλίο που μας άρεσε στα νιάτα μας αν ξαναδιαβάσουμε, θα αντιληφθούμε πολύ περισσότερα από την υπόθεση και τα θέματά του, αλλά θα θυμηθούμε και ποιες ήταν οι γνώσεις, οι ιδέες και οι σκέψεις του νεανικού μας εαυτού, τότε που το πρωτοδιαβάσαμε.

Η λογοτεχνία μάς φέρνει σε ένα νοερό διάλογο με τον κόσμο, μας οδηγεί να εμβαθύνουμε στον εαυτό μας, αλλά και να γνωρίσουμε τους άλλους ανθρώπους, όχι μόνο το παρελθόν αλλά ακόμη και το μέλλον που μας περιμένει.

ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ

Την περίοδο 2022-2024 το Σώμα Ομοτίμων Καθηγητών ΕΚΠΑ απώλεσε τους εξής εκλεκτούς και αγαπητούς συναδέλφους: Ηλία Οικονόμου (Θεολογική Σχολή), Λεωνίδα Γρηγοράκο (Ιατρική Σχολή), Παναγιώτη Κοντό (Φιλοσοφική Σχολή), Καλλιόπη Σπινέλλη-Νομικού (Νομική Σχολή), Μαρία Παναγιωτίδη (Φιλοσοφική Σχολή), Δήμητρα Θεοφανοπούλου-Κοντού (Φιλοσοφική Σχολή), Νικόλαο Σπυρόπουλο (Οδοντιατρική Σχολή), Παναγιώτη Μαστροδημήτη (Φιλοσοφική Σχολή) και Γεώργιο Στουρνάρα (Σχολή Θετικών Επιστημών).

Αιωνία τους η μνήμη.

Ηλίας Οικονόμου

Αποχαιρετισμός από την Ομ. καθηγήτρια Στέλλα Πριόβολου.

Με βαθιά λύπη πληροφορηθήκαμε την απώλεια του εκλεκτού συναδέλφου μας Ηλία Οικονόμου, τ. Κοσμήτορα της Θεολογικής Σχολής και τ. Αντιπροέδρου του Σώματος Ομοτίμων Καθηγητών ΕΚΠΑ. Θα θυ-

μόμαστε πάντα με αγάπη τον εμπνευσμένο και δραστήριο στυλοβάτη και εμπυυχτή του Σώματος. Το Δελτίο των Ομοτίμων με την ονομασία «Ομοτίμων Κοινωνία» είναι προϊόν έμπνευσης και σχεδιασμού του αλησμόνητου συναδέλφου μας.

Ο Ηλίας Οικονόμου εξειδικεύθηκε στα επιστημονικά πεδία α) των Βιβλικών Επιστημών της Παλαιάς Διαθήκης και β) των πολιτισμών της Αρχαίας Εγγύς Ανατολής, δηλαδή Orientalistic. Δημοσίευσε 10 και πλέον βιβλία, από τα οποία τα 4 είναι δημοσιεύσεις προσωπικών παγκοσμίως πρωτοτύπων ερευνών. Υπήρξε συνεργάτης σε Διεθνή Επιστημονικά Λεξικά, και δημοσίευσε πολλά επιστημονικά άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά, και άρθρα στον ελληνικό Τύπο. Είχε, από την εμφάνισή της Τηλεόρασης, επιστημονική σε αυτήν παρουσία.

Υπήρξε συνιδρυτής του Βιβλικοαρχαιολογικού Μουσείου στην Θεολογική Σχολή του ΕΚΠΑ. Κατάσχευσε και λειτουργήσε το πρώτο αυ-

τοσχέδιο Γλωσσικό Εργαστήριο για τη διδασκαλία της Αρχαίας Εβραϊκής Γλώσσας.

Οργάνωσε δύο μεγάλα παγκόσμια Συνέδρια: α) Το Διεθνές Διεπιστημονικό Συμπόσιο των 1900 ετών του βιβλίου της Αποκαλύψεως του Ιωάννου, υπό την αιγίδα του Οικουμενικού Πατριάρχη και του ΕΚΠΑ. Έγινε στην Αθήνα και στην Πάτμο. β) Το Διορθόδοξο Συνέδριο της Δισχιλιετίας, που πραγματοποιήθηκε στα Ιεροσόλυμα.

Ως Ομότιμος καθηγητής δίδαξε στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα του Πανεπιστημίου της Πάφου. Συνέθεσε το κείμενο (λιμπρέττο) ενός Μεταβυζαντινού μελισματός και λυρίσματος Βιβλικού λόγου (ορατορίου) υπό τον τίτλο «Ο αιώνιος Ύμνος της Αγάπης», το οποίο μεταδόθηκε πολλές φορές από την ΕΡΤ. Το 2018 εξεδόθη το βιβλίο του με τίτλο «Ο Θεός και το 1821», όπου καταγράφει μια πρωτογενή έρευνα, που στηρίζεται αποκλειστικά στα κείμενα, τα οποία γράφτηκαν από τους Έλληνες αγωνιστές και εκφράζουν την ψυχή τους, την ενδυναμωμένη πάντα από την ορθόδοξη πίστη. Ο Ηλίας Οικονόμου τμήθηκε με διακρίσεις από τον Οικουμενικό Πατριάρχη των Ιεροσολύμων κ.ά.

Καλλιότητα Σπινέλλη-Νομικού

Α) Αποχαιρετισμός της Ομ. καθηγήτριας Καλλιόπης Σπινέλλη-Νομικού από την Ομ. καθηγήτρια Στέλλα Πριόβολου, Πρόεδρο του Σώματος Ομοτίμων Καθηγητών ΕΚΠΑ

Η Ομ. καθηγήτρια Καλλιόπη Σπινέλλη-Νομικού, μέλος του ΣΟΚΠΑ, την οποία με θλίψη αποχαιρετούμε σήμερα, και ο αλησμόνητος Αντιπρόεδρός μας στο Σώμα Ομοτίμων Καθηγητών ΕΚΠΑ, Διονύσης Σπινέλλης, υπήρξαν μαζί στη ζωή και την επιστήμη, και εξέφραζαν την ιδεώδη συνύπαρξη δύο Ανθρώπων και Επιστημόνων, με γράμματα κεφαλαία.

Είχα την τύχη να γνωρίσω την αξιαγάπητη Πάκη μέσω του Διονύση Σπινέλλη, με τον οποίο μας συνέδεσε μια μακροχρόνια και ιδεώδης, συνεργασία στο Δ.Σ. του Ι.Κ.Υ.

Δεν θα λησμονήσω ποτέ τα σπάνια χαρίσματα της προσωπικότητας της εκλεκτής συναδέλφου, που με την παρουσία της τιμούσε ιδιαίτερα το ΣΟΚΠΑ, τα μέλη του οποίου συναισθάνονται βαθιά την απώλεια της.

Υπήρξε μία από τις πλέον διακεκριμένες Ελληνίδες νομομαθείς, και καθηγήτρια του Τομέα Ποινικών και Εγκληματολογικών Επιστημών στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου μας, όπου δίδαξε με αγάπη, ενέπνευσε και καθοδήγησε γενιές φοιτητών και επιστημόνων. Δραστήρια και αφοσιωμένη στο διδακτικό και ερευνητικό της έργο, συνέβαλε καθοριστικά στην προαγωγή της επιστήμης της, τόσο στην Ελλάδα όσο και διεθνώς, και πρόσφερε σημαντικά στην ανώτατη παιδεία της χώρας μας.

Στην άλλη ζωή, όπου θα βρεθούν οι δύο αγαπημένοι συναδέλφοί μας, μαζί και πάλι, ας είναι μακάριοι και η μνήμη τους αιωνία. Εμείς, οι συνάδελφοί τους, θα τους θυμόμαστε πάντα με αγάπη, σεβασμό και θαυμασμό.

Β) Αποχαιρετισμός της Ομ. καθηγήτριας Καλλιόπης Σπινέλλη-Νομικού από τον Ομ. καθηγητή Νέστορα Ε. Κουράκη, Γενικό Γραμματέα του Σώματος Ομοτίμων Καθηγητών ΕΚΠΑ.

«Η σκιαγραφία μιας ολοκληρωμένης ακαδημαϊκής προσωπικότητας».

Είναι ιδιαίτερα βαρύ το φορτίο μου σήμερα να αποχαιρέτισω, εκ μέρους του Τομέα Ποινικών Επιστημών της Νομικής Σχολής Αθηνών, την τόσο αγαπητή σε όλους μας Καθηγήτρια Εγκληματολογίας, Καλλιόπη Σπινέλλη, με την οποία είχα μια εξαίρετη συνεργασία για πάνω από 50 χρόνια. Χωρίς να επηρεάζομαι από συναίσθηματισμούς, που είναι εύλογοι σε μια τέτοια ώρα θλιβερού αποχωρισμού, μπορώ μετά λόγου γνώσεως να διαβεβαιώσω, ότι η Καλλιόπη Σπινέλλη συγκέντρωνε στο πρόσωπό της και τα έξι εκείνα στοιχεία, τα οποία αποτελούν, κατά τη γνώμη μου, την πεμπτοσύνη ενός ολοκληρωμένου ακαδημαϊκού διδασκάλου και επιστήμονα. Ειδικότερα:

Πρώτον, υπήρξε πάντοτε αφοσιωμένη στα πανεπιστημιακά καθήκοντα και στην ακαδημαϊκή της αποστολή, η οποία πρωτίστως είναι να ενθαρρύνει την παραγωγή επιστημονικού έργου και να αναδεικνύει, μέσω της διδασκαλίας και της έρευνας, νέους επιστήμονες. Ιδίως η Καλλιόπη Σπινέλλη αρχικά διηύθυνε και στη συνέχεια συνδιηύθυνε, ως Αναπληρώτρια Διευθύντρια, σε αρμονική συνεργασία με τον ομιλούντα, επί σχεδόν 25 χρόνια, το Εργαστήριο Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών του Πανεπιστημίου Αθηνών, διοργανώνοντας δεκάδες επιστημονικών εκδηλώσεων και συνεδρίων, προωθώντας την έκδοση πάνω από 30 τόμους επιστημονικών έργων και εμπνέοντας, ως Μέντορας, πληθώρα νέων επιστημόνων να ασχοληθούν με τις ποινικές επιστήμες.

Δεύτερον, σημαντική ήταν η επιστημονική συμβολή της Καλλιόπης Σπινέλλη στα δημόσια πράγματα της χώρας και στο κοινωνικό γίνεσθαι. Υπήρξε, έτσι, πρόεδρος ή μέλος νομοπαρασκευαστικών επιτρο-

πών, π.χ. για τον Σωφρονιστικό Κώδικα και για το Δίκαιο Ανηλίκων, ενώ συνέδραμε επίσης από υψηλόβαθμες θέσεις σε επιστημονικά συμβούλια ή άλλους κρατικούς φορείς, όπως το Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων (ΚΕΘΕΑ) και το Κεντρικό Επιστημονικό Συμβούλιο Φυλακών (ΚΕΣΦ).

Τρίτον, δυναμική υπήρξε η επιστημονική παρουσία της Καλλιόπης Σπινέλλη και πέρα από τα σύνορα της χώρας, σε ευρωπαϊκά ή διακρατικά συνέδρια ή συμβούλια, οργανωμένα από κορυφαίους ευρωπαϊκούς φορείς, όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης και το Δίκτυο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Πρόληψη του Εγκλήματος (EUCPN).

Τέταρτον, ιδιαίτερης σημασίας υπήρξε, περαιτέρω, η συνδρομή της Καλλιόπης Σπινέλλη στον σχεδιασμό και την πραγματοποίηση πρωτότυπων ερευνών με ομάδες από ώριμους επιστήμονες, αλλά και φοιτητές και φοιτήτριες, στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Αξιοσημείωτες είναι εδώ οι έρευνες για την Ευρωπαϊκή και την Ευθανασία, σε συνεργασία με τον ομιλούντα.

Πέμπτον, άξιο αναφοράς είναι το σπουδαίο συγγραφικό της έργο, με επιμελημένη μεθοδολογία και τεκμηρίωση. Συνέγραψε πάνω από 100 μελέτες, εκ των οποίων οι μισές σχεδόν είναι ξενόγλωσσες, ενώ κλασικά θεωρούνται και σήμερα τα εγχειρίδιά της για την Εγκληματολογία, για το Δίκαιο Ανηλίκων και για τη Διερεύνηση του Συστήματος Ποινικής Δικαιοσύνης.

Έκτον, τέλος, αλλ' ίσως και το σπουδαιότερο στοιχείο για τη συγκρότηση μιας ολοκληρωμένης ακαδημαϊκής προσωπικότητας, η Καλλιόπη Σπινέλλη διέθετε αναμφίβολα το λεγόμενο «ακαδημαϊκό ήθος», έννοια στην οποία συμπεκνώνονται, πιστεύω, όλες εκείνες οι αρετές που εξασφαλίζουν το επιστημονικό κύρος, αλλά και την αγαπήτη συνεργασία με άλλους συναδέλφους και τους φοιτητές. Ακεραϊότητα χαρακτήρα, υπευθυνότητα στην εκπλήρωση ανειλημμένων υποχρεώσεων, πνεύμα συνεργασιμότητας αλλά και ακριβοδικαίες μεταχείρισης των άλλων, κυρίως όμως ανθρωπιά και προσήλωση στις βασικές αξίες της δημοκρατικής πολιτείας, όπως είναι ο σεβασμός της αξίας του ανθρώπου, αυτές είναι, αναμφίβολα, οι αρχές και αξίες τις οποίες υπηρέτησε και μετέδωσε παραπέρα αυτή η σπουδαία γυναίκα, μητέρα, σύζυγος και επιστήμων, που τώρα πρόκειται να συναντήσει επιτέλους τον άλλο «αριστοκράτη του πνεύματος» και ολοκληρωμένο ακαδημαϊκό διδάσκαλο, τον αγαπημένο της σύντροφο Διονύσιο Σπινέλλη.

Παναγιώτης Κοντός

Αποχαιρετισμός του Καθηγητή Παναγιώτη Κοντού από την Ομ. καθηγήτρια Στέλλα Πριόβολου, Πρόεδρο του Σώματος Ομοτίμων Καθηγητών ΕΚΠΑ

Με θλίψη βαθιά ενημερωθήκαμε για την απώλεια του αγαπητού και εκλεκτού συναδέλφου μας στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου μας Παναγιώτη Κοντού, και εκφράζουμε τα θερμά και ειλικρινή μας συλλυπητήρια στην οικογένειά του. Στην εξόδιο ακολουθία παρέστη η πρόεδρος του Σώματος Ομοτίμων Καθηγητών ΕΚΠΑ και μίλησε για τον εκλιπόντα.

Αγαπημένη μας συνάδελφε Παναγιώτη, με θλίψη βαθιά σε αποχαιρέτω μαζί με όλους τους συναδέλφους του ΣΟΚΠΑ. Ο χαμός σου έχει συγκινήσει όλη την πανεπιστημιακή οικογένεια, γιατί ήσουν ο... Παναγιώτης της. Δεν θα αναφερθώ στο σημαντικό επιστημονικό και διδακτικό σου έργο, άλλοι ειδικότεροι εμού θα το μνημονεύσουν. Θα περιοριστώ σε ελάχιστες, αλλά ενδεικτικές φάσεις και εκφράσεις της πορείας σου στο Πανεπιστήμιο, που αγάπησες βαθιά και αφοσιωθήκες σε αυτό. Ως Γενικός Γραμματέας του ΕΚΠΑ επί σειρά ετών, αντιμετώπιζες κάθε ανάγκη συναδέλφου με αγάπη και σπάνιο ενδιαφέρον. Ως συνδικαλιστής κέρδισες την εμπιστοσύνη όλων των συναδέλφων, που δεν διανοούνταν ότι θα μπορούσαν να έχουν άλλον πρόεδρο, εκτός από εσένα, στον Σύλλογο ΕΔΠ της Φιλοσοφικής, τον οποίο ίδρυσες, και με τους επίμονους αγώνες σου ανέδειξες ως τον ικανότερο Σύλλογο Διδασκόντων. Διατηρώ βαθιά μου την ανάμνηση της συνεργασίας μας στον Σύλλογο αυτό, όπου συχνά διαφωνούσαμε, πάντα όμως με κατανόηση και σεβασμό μεταξύ μας και κοινό μας στόχο την βελτίωση της θέσης των συναδέλφων μας. Εργάστηκες συστηματικά και με πάθος για την προώθηση των σχέσεων του Πανεπιστημίου μας με ξένα Ιδρύματα, και για την προβολή της ελληνικής γλώσσας σε όλο τον κόσμο. Ως επιστημονικός υπεύθυνος του εκπαιδευτικού προγράμματος των θερινών υποτροφιών ελληνικών σπουδών του Πανεπιστημίου μας, του γνωστού ΘΥΕΣΠΑ, κατάφερες το πρόγραμμα αυτό να έχει εντυπωσιακή επιτυχία, και να συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Δεν λησμονώ τα εξαιρετικά επαινετικά σχόλια, που άκουσα για εσένα στο εξωτερικό, όταν ασχολήθηκες, ως Ειδική Γραμματέας του Υπουργείου Παιδείας, με τα προγράμματα αυτά. Για την προβολή της γλώσσας μας εργάστηκες και στο Διδασκαλείο της Ελληνικής Γλώσσας, και άφησες και εκεί την σφραγίδα σου. Δεν

θα σε ξεχάσω, και συμμετέχω ολόψυχα στον πόνο της πολυαγαπημένης μου Δήμητρας, της υποδειγματικής συντρόφου σου στη ζωή και την επιστήμη, της διακεκριμένης συναδέλφου μας, καθώς και του μοναχογιού σου Γιάννη. Η ανεξίτηλη μνήμη της προσωπικότητας και της προσφοράς σου και η αγάπη των φίλων σου, θα τους δίνει κουράγιο και δύναμη. Στα 40 χρόνια συνεχούς δραστηριότητάς σου στο Πανεπιστήμιο, σε μια κοινωνία ιδιαίτερη, δύσκολη και απαιτητική, εσύ παρέμεινες άνθρωπος με Α κεφαλαίο, γι αυτό και θα σε αποχαιρετήσω με την ρήση του Μενάνδρου «Ως χάριεν εοσ' άνθρωπος όταν άνθρωπος η».

Δήμητρα Θεοφανοπούλου-Κοντού

Αποχαιρετισμός της Ομ. καθηγήτριας Δήμητρας Θεοφανοπούλου-Κοντού από την Ομ. καθηγήτρια Στέλλα Πριόβολου, Πρόεδρο του Σώματος Ομοτίμων Καθηγητών ΕΚΠΑ.

Μεγάλη η απώλεια της εκλεκτής και αγαπητής στους συναδέλφους Δήμητρας Θεοφανοπούλου-Κοντού. Ήταν Άνθρωπος, Επιστήμονας, Σύζυγος Μητέρα, Συνάδελφος και Φίλη, όλα με γράμματα κεφαλαία. Δεν θα αναφερθώ στην λαμπρή επιστημονική πορεία της Δ. Θεοφανοπούλου-Κοντού, σε αυτήν έχουν αναφερθεί άλλοι ειδικότεροι συναδέλφοι. Η αναφορά μου στην Δήμητρα είναι προσωπική, ως φοιτήτριας, συναδέλφου και φίλης της. Γνώρισα την Δήμητρα στην αρχή των σπουδών μου στο Τμήμα Φιλολογίας, και την θαύμασα για την επιστημοσύνη, την διδακτική της ικανότητα και τον ιδεώδη τρόπο προσέγγισης των φοιτητών της. Αυστηρή αλλά υπέρμετρα δίκαιη. Ειλικρινής, ευαίσθητη, ταπεινόφρων, γεμάτη κατανόηση και καλοσύνη με λεπτό χιούμορ, δεν επεδείκνυε ποτέ τις γνώσεις και τις ικανότητές της μέχρι ελαττώματος. Ως σύζυγος του αλησμόνητου συναδέλφου μας Παναγιώτη Κοντού, στεκόταν πάντα στο πλευρό του, στήριζε όλες τις επιδιώξεις του και χαιρόταν για τις επιτυχίες του περισσότερο από τις δικές της. Η φιλία μας συνεχίστηκε και μετά τα φοιτητικά χρόνια, και πάλι την θαύμαζα ως επιστήμονα, σύζυγο και μητέρα. Ο πριν λίγο χρόνο χαμός του Παναγιώτη, την λύγισε κυριολεκτικά. Εκ μέρους όλων των συναδέλφων του Σώματος Ομοτίμων Καθηγητών ΕΚΠΑ, εκφράζω στον μοναχογιό της Γιάννη και στους οικείους της, ολόψυχα συλλυπητήρια και την διαβεβαίωση ότι η Δήμητρα θα μείνει, ως ξεχωριστή και αγαπημένη συνάδελφος, αλησμόνητη σε όλους. Προσωπικά υποκλίνομαι μπροστά σε αυτή την σπάνια προσωπικότητα, και ομολογώ ότι η απώλειά της με πονά βαθιά μου, ως να ήταν μέλος της δικής μου οικογένειας. Ακριβώς γι' αυτό λυπούμαι ειλικρινά, που η υπερβολική ευαισθησία της δεν επέτρεπε στους φίλους της να βρίσκονται κοντά της στις δύσκολες ώρες της ζωής της. Καλό σου ταξίδι, Δήμητρα αγαπημένη, ο λατρεμένος σου Παναγιώτης σε αναμένει!

Παναγιώτης Μαστροδημήτρης

Αποχαιρετισμός του Ομ. καθηγητή Παναγιώτη Μαστροδημήτρη από την Ομ. καθηγήτρια Έρη Σταυροπούλου, Ειδική Γραμματέα του Σώματος Ομοτίμων Καθηγητών ΕΚΠΑ.

«Για τον Παναγιώτη Δ. Μαστροδημήτρη, δάσκαλο και συνάδελφο».

Με μεγάλη θλίψη πληροφορηθήκαμε τον θάνατο του ομότιμου καθηγητή Παναγιώτη Δ. Μαστροδημήτρη, που έφυγε από τη ζωή στις 23 Αυγούστου 2024.

Γεννήθηκε στο Μαντούδι της Εύβοιας το 1934 και ήταν πτυχιούχος και διδάκτορας της Φιλοσοφικής Αθηνών (1957 και 1970, αντίστοιχα). Εργάστηκε αρχικά στη Μέση Εκπαίδευση και κατόπιν στο Πανεπιστήμιο (1966 κ.έξ.: 1972-1975 καθηγητής της Νεοελληνικής Φιλολογίας στη Θεσσαλονίκη, από το 1975 κ.έξ. στην Αθήνα, ομότιμος καθηγητής από το 2001). Υπήρξε διευθυντής του Τομέα Νεοελληνικής Φιλολογίας, πρόεδρος του Τμήματος Φιλολογίας, μέλος πολλών σημαντικών ελληνικών και ευρωπαϊκών επιστημονικών σωματείων (πρόεδρος της Δ.Ε. του «Ιδρύματος Κωστή Παλαμά») και προήδρευσε κριτικών επιτροπών του Υπουργείου Πολιτισμού για τα κρατικά λογοτεχνικά βραβεία. Για την προσφορά του στη Νεοελληνική Φιλολογία και το πλούσιο έργο του τιμήθηκε με το βραβείο δοκιμίου του Ιδρύματος Κώστα και Ελένης Ουράνη (1989 και 2002), με το κρατικό βραβείο Δοκιμίου-Κριτικής (1992) και με το χάλκινο μετάλλιο της Εταιρείας Ευβοϊκών Σπουδών (2004).

Στο πλουσιότατο επιστημονικό του έργο συνδύασε με επιτυχία τη μεθοδολογία των φιλολογικών σπουδών (εξονυχιστική έρευνα, βιβλιογραφία, βιβλιολογία κ.λπ.), τη γραμματολογική προσέγγιση φαινομένων και έργων, τη φιλολογική κριτική (αποκατάσταση και εκδοτική των κειμένων, αποδελτιώσεις, ερμηνεία κ.λπ.) αλλά και τη συγκριτολογική θεώρηση και τη λογοτεχνική κριτική μαζί με την πρωτότυπη θεματική αρκετών εργασιών του. Αντιπροσωπευτικά μόνο αναφέρω τη μνημειώδη Εισαγωγή στη Νεοελληνική Φιλολογία (1974 με συνεχείς επανεκδόσεις με προσθήκες ως το 2005), τις υποδειγματικές εκδόσεις κειμένων (Ο Όρκος του Μαρκορά 1978, τα Ποιήματα του Μαρκορά, 1988, Ο Ζητιάνος, 1980, και Η Λυγερή 1994, του Καρκαβίτσα), τις ανθολογίες (Πρόλογοι Νεοελληνικών Μυθιστορημάτων,

1974, και την τρίτομη Η Ποίηση του Νέου Ελληνισμού, 1991), καθώς και τα τρίτομα Νεοελληνικά (1975-1988), τα Παλαμικά (2003), τα Παπαδιαμαντικά (2006), τα Επτανησιακά (2006) κ.ά.

Ακούραστος δάσκαλος, ερευνητής και συγγραφέας, άνθρωπος μελίχιος, απλός, ήρεμος και οικείος, ο Μαστροδημήτρης εκτός από το διαρκές ενδιαφέρον και το κύρος που έδωσε στις Νεοελληνικές Σπουδές σε πανεπιστημιακό επίπεδο, στάθηκε στο πλευρό των απειράριθμων μαθητών του· επόπτευσε και εισηγήθηκε 28 διδακτορικές διατριβές και βοήθησε στην ακαδημαϊκή ανέλιξη πολλών νεοελληνιστών που διακρίθηκαν σε πανεπιστήμια της χώρας μας και του εξωτερικού.

Εκφράζουμε τα βαθύτερα και ειλικρινή μας συλλυπητήρια στην οικογένεια και τους οικείους του.

Καλό ταξίδι αγαπημένη δάσκαλε και συνάδελφε, θα θυμάμαι πάντα τις γόνιμες και με θετική κατάληξη συζητήσεις μας, τις επιστημονικές σου συμβουλές, αλλά και τη θερμή καλημέρα και το χαμόγελό σου.

Λεωνίδας Γρηγοράκος

Αποχαιρετισμός του Ομ. καθηγητή Λεωνίδα Γρηγοράκου από την Ομ. καθηγήτρια Στέλλα Πριόβολου, Πρόεδρο του Σώματος Ομοτίμων Καθηγητών ΕΚΠΑ.

Τα «εις μνήμην» κείμενα στόχο έχουν συνήθως να υμνήσουν τον απελθόντα, το δικό μου κείμενο είναι έκφραση ψυχής για έναν εκλεκτό συνάδελφο και αληθινό φίλο, τον Ομ. καθηγητή Εντατικής Θεραπείας-Πνευμονολογίας της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου μας, Λεωνίδα Γρηγοράκο. Ο Λεωνίδας πάλεψε κυριολεκτικά με τον διαμνηκτικό ιό της εποχής μας και τον νίκησε. Έτσι, τουλάχιστον, πίστεψε ο ίδιος, αλλά και όσοι τον αγαπήσαμε, όμως «το πεπρωμένο φυγείν αδύνατον» και στις 9 Φεβρουαρίου χάσαμε ξαφνικά για πάντα τον ξεχωριστό αυτόν Άνθρωπο και επιστήμονα.

Γεννήθηκε στη Σπαρτιά Λακωνίας το 1953 και ήταν πτυχιούχος της Ιατρικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης με την ειδικότητα της Πνευμονολογίας. Μετεκπαιδεύτηκε στο Karlan Medical Education Center και στο Cook County Hospital ICU – University of Illinois, Chicago και ολοκλήρωσε μαθήματα Δημόσιας Διοίκησης και Δημόσιας Υγείας στο Πανεπιστήμιο Roosevelt, Chicago.

Ανακηρύχθηκε Διδάκτορας της Ιατρικής Σχολής με βαθμό «Άριστα». Η δημιουργία και η οργάνωση του ΕΚΑΒ σε ανεξάρτητο οργανισμό εθνικής εμβέλειας ήταν το αντικείμενο του Διδακτορικού του, που έγινε αποδεκτό από την κυβέρνηση για τη δημιουργία του ΕΚΑΒ σε όλη την επικράτεια. Διετέλεσε, εξάλλου, επιστημονικός σύμβουλος του ΕΚΑΒ σε θέματα Άμεσης Βοήθειας. Εργάστηκε επί χρόνια στο ΕΣΥ και διετέλεσε πρόεδρος πολλών νοσοκομείων της χώρας. Το πλούσιο διδακτικό του έργο αναπτύσσεται σε δύο τομείς. Ο πρώτος, με την ιδιότητα του ιατρού του ΕΣΥ και ο δεύτερος με εκείνη του μέλους ΔΕΠ του ΕΚΠΑ.

Το επιστημονικό-διδακτικό του έργο περιλαμβάνει εκατοντάδες δημοσιευμάτων σε ελληνικά και διεθνή περιοδικά και επιμέλεια ελληνικών ιατρικών βιβλίων.

Το 2020 κυκλοφόρησε το βιβλίο του Λ. Γρηγοράκου σε συνεργασία με τον Θ. Αυγερινό, με τίτλο «Για μια Ελλάδα νέα. Η δημιουργία του ιδανικού κράτους. Θεωρία και Πράξη». Δύο εξαιρετικοί στο γνωστικό τους αντικείμενο επιστήμονες διατυπώνουν τις σκέψεις τους αλλά και τις προτάσεις τους για μια Ελλάδα νέα, σε μια περίοδο δύσκολη και πρωτόγνωρη για όλη την ανθρωπότητα. Με ιστορικές αναφορές στην κοινωνία των ανθρώπων και με μια σημαντική και ουσιαστική καταγραφή, που αναδεικνύει τα προσόντα και τις αδυναμίες που κυνηγούν τον άνθρωπο σε όλη τη διάρκεια της ζωής του, προχωρούν οι συγγραφείς στην επισήμανση των ελλείψεων του κράτους και στην υπόδειξη τρόπων βελτίωσής του.

Ως πολιτικός ο Λ. Γρηγοράκος υπήρξε από το 1974 μέχρι σήμερα μέλος του ΠΑΣΟΚ. Διετέλεσε βουλευτής Λακωνίας από το 2000-2015, Αντιπρόεδρος της Βουλής, Υπουργός Αναπληρωτής Εσωτερικών και Υπουργός Αναπληρωτής Υγείας.

Σε όσες θέσεις υπηρέτησε ο Λ. Γρηγοράκος, ως επιστήμονας και ως πολιτικός αγάπησε με πάθος τη δουλειά του ως λειτουργήματα και προσφορά στον άνθρωπο, γι' αυτό και αγαπήθηκε από τους συνεργάτες, τους ασθενείς και τους συντοπίτες του. Ως γιατρός συμπαράσταθηκε στον άρρωστο χωρίς καμία ποτέ διάκριση. Μαχητικός και συχνά εκρηκτικός, αυθεντικός, όμως, ειλικρινής, καλόκαρδος και ακαταπόνητος, δεν πρόδωσε ποτέ τις αρχές, τις αξίες και τις ιδέες του. Ο Λεωνίδας Γρηγοράκος λάτρεψε την γενετήριά του Λακωνία ως γνήσιος Σπαρτιάτης. Η απώλειά του αφήνει αληθινά δυσαναπλήρωτο κενό στους δικούς του, στον επιστημονικό και τον πολιτικό κόσμο και σε όλους τους φίλους του. Αφήνει όμως τη λατρεμένη κόρη του άξια διάδοχό του στην πολιτική, και αυτή πιστεύω ήταν και η τελευταία μεγάλη του επιθυμία.

Οι συνάδελφοί του Ομότιμοι καθηγητές θα κρατήσουμε στη μνήμη μας τον εκλεκτό και αξιαγάπητο Λεωνίδα Γρηγοράκο.